

К.е.н. Яковенко Р. В., Косенко В. В.

Кіровоградський національний технічний університет

ПРІОРИТЕТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВІДНОСИН У СЕКТОРІ АПК

Одним із важливих завдань реформування економіки України є трансформація агропромислового комплексу. У світовому співтоваристві Україну визнають як потенційного лідера з виробництва сільськогосподарської продукції та основних продуктів харчування: зерна, цукру, олії, м'яса, продуктів переробки молока тощо. Але реалізація цього потенціалу вимагає докладання великих зусиль [1, с. 29].

Сучасний стан сільськогосподарського комплексу неможливо охарактеризувати без оцінки конкурентоспроможності випускаючої продукції. Під конкурентоспроможністю сільськогосподарської продукції слід розуміти комплекс основних властивостей, що відрізняють її від товару-аналога, а частина продукції агропромислового комплексу, враховуючі її якісні властивості, належить до ринку монополістичної конкуренції, що дає можливість застосувати маркетингові дослідження, регулювати політику ціноутворення і стимулювати збут продукції.

Але існують чинники, які значною мірою перешкоджають зміцненню конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках, а саме: низький рівень розвитку вітчизняної фінансово – кредитної системи, відсутність галузевих кооперативних банків, нерозвиненість в Україні сфери страхування кредитних та виробничих ризиків; нерозвиненість інфраструктури АПК, що призводить до збільшення вартості виробництва, значних втрат продукції під час її транспортування та зберігання [2, с.191].

До конкурентних переваг сільського господарства України можна віднести майже унікальне поєднання ресурсів для виробництва сільськогосподарської продукції та близькість до міжнародних ринків, а також

те, що забезпеченість земельними ресурсами в господарствах України в середньому значно вища, ніж у європейських країнах.

Основними пріоритетами державної аграрної політики є:

- забезпечення в сільськогосподарському виробництві за допомогою системи державних організаційно-правових заходів прибутку на авансований капітал, включаючи вартість земельних ресурсів, не нижче середнього рівня по економіці держави;

- створення умов для реалізації та захисту прав селян на землю, формування ринкових земельних відносин, охорони земель;

- посилення соціального захисту сільського населення, встановлення заробітної плати та пенсійного забезпечення працівників сільського господарства не нижче середнього рівня в галузях економіки держави;

- створення рівних умов для функціонування різних організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі, які сприяють гармонізації інтересів власників та найманих працівників;

- розроблення і запровадження державних та регіональних програм комплексного розвитку сільських територій, удосконалення державної підтримки розвитку підприємництва з метою розв'язання проблеми зайнятості сільського населення;

- державна підтримка розвитку конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва на основі кооперації та інтеграції;

- запровадження сучасних механізмів і методів формування прозорого ринку сільськогосподарської продукції, продовольства, капіталу, зокрема виробничих ресурсів та робочої сили;

- державна підтримка суб'єктів аграрного сектору шляхом концентрації державних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку, формування сприятливої цінової, фінансово-кредитної, страхової, податкової та бюджетної політики, забезпечення раціональних внутрішньогалузевих і міжгалузевих економічних відносин;

- створення сприятливих умов для реалізації експортного потенціалу аграрного сектору економіки;

- державна підтримка підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів, виконання наукових досліджень для аграрного сектору;

- створення умов для закріплення у сільській місцевості кваліфікованих спеціалістів сільського господарства, освіти, культури, охорони здоров'я та побутового обслуговування;

- державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі, особливо щодо утримання внутрішньогосподарських меліоративних систем та оплати електроенергії, що витрачається для подачі води для поливу;

- удосконалення системи державного управління, ефективне поєднання загальнодержавної і регіональної політики в аграрному секторі [3].

Сільськогосподарський сектор упродовж всього періоду ринкових трансформацій, не маючи практично ніякої фінансової підтримки від держави, забезпечував виробництво понад половини, а в окремі роки – до двох третин валової продукції сільського господарства. Господарства населення є основними постачальниками продукції масового повсякденного споживання на внутрішній продовольчий ринок. Ними вироблялося: 82% молока, 52% м'яса, 78% вовни, 97% меду, 98% картоплі, 86% овочів, 85% плодів і ягід. Окрім цього, господарства населення виконують важливі суспільні функції:

самозабезпечення продуктами харчування, самозайнятості громадян, формування доходів домогосподарств, економічної бази.

Недостатність власних ресурсів для техніко-технологічної модернізації аграрного сектору зумовлена диспаритетом цін на сільськогосподарську та промислову продукцію. В 1991–1996 роках відбулося п'ятикратне перевищення зростання цін на матеріально-технічні ресурси над здорожчанням сільськогосподарської продукції. За період із 1996 по 2011 роки при зростанні цін на сільськогосподарську продукцію в 7,2 раза ціни на матеріально-технічні ресурси промислового походження, спожиті в сільському господарстві, збільшились в 8,4 раза. Дане співвідношення показує, що держава не розв'язала головну проблему – паритет цін, що негативно відбилося й відбивається на техніко-технологічному рівні та модернізації агропромислового комплексу.

Нині державна підтримка сільського господарства має важливе значення. Проте збільшення її обсягів не стимулює товаровиробників до зростання обсягів та ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Тому фінансова підтримка має бути зорієнтована на стимулювання аграрного виробництва і надаватися передусім товаровиробникам, які забезпечують ефективне використання наявних ресурсів.

Література:

1. Кваша С. М. Удосконалення аграрних зовнішньоекономічних відносин та особливості регулювання аграрного ринку в країнах ЄС / С. М. Кваша // Економіка АПК. – 2000. – № 6. – С. 27–33.

2. Засць К. Д. Державне регулювання виробництва та проблеми підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції / К. Д. Засць // Науковий вісник БДФА. Серія : Економічні науки. – Чернівці : Технодрук, 2009. – Вип. 4. – С. 190–195.

3. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», м. Київ, 18 жовтня 2005 року N 2982-IV // Офіційний Вісник України. – 2005. – № 45. – С. 15–22.